

Asia: UUELY/11528/2020

Ehdotus Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022–2027

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotus Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022–2027

Lausuntopyynnön diaarinumero: UUELY/11528/2020

Bioenergia ry toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Kun EU:n vesipuitedirektiiviä alettiin viedä Suomessa käytäntöön, korostuivat valuma-aluekohtainen suunnittelu ja yhteistyö. Erityisen merkittävänä tämä nähtiin hajakuormituksen päästöjen vähentämisessä, kun vesien tila pyritään parantamaan. Luvanvaraisten toimijoiden osalta päästöt ja vaikutukset vesistöihin käsiteltäisiin riittävällä tasolla ympäristölupaprosesseissa. Tuolloin nähtiin, että hajakuormituksen osalta tulisi tehdä vaikuttavia toimia, jotta saavutettaisiin kaikkien vesien osalta hyvä tila vuoteen 2015 mennessä. Ensimmäisen vesienhoitokauden aikana (2009–2015) vesienhoitosuunnitelmat tuli ainoastaan ottaa huomioon lupapäätöksiä annettaessa. Jo tuolloin luvanvaraisten toimijoiden pelkona kuitenkin oli, että vesienhoidon tilatavoitteet, suunnitelmat ja toimintaohjelmat tulisivat aikaa myöten vaikuttamaan merkittävästi myös luvanvaraiseen toimintaan.

Vesien hyvää tilaa ei voida saavuttaa pelkästään luvanvaraisen toiminnan päästöjä kiristämällä

Vuonna 2011 muuttuneen vesien- ja merenhoitolainsäädännön mukaan viranomaisten tulee soveltuvilta osin ottaa toiminnassaan huomioon vesienhoitosuunnitelmat, merenhoitosuunnitelma sekä toimintasuunnitelmat. Oikeuskäytännössä vesienhoidon toisella kaudella (2016–2021) vesienhoitosuunnitelmat ja vesimuodostumien luokittelu ovat osoittautuneet ympäristöluvitusta sitoviksi eurooppalaisiin oikeustapauksiin vedoten (esim. Weser-case). Tämä on johtanut siihen, että hankkeita on hylätty valitusasteissa (VHaO, KHO) viitaten vesienhoidon tilatavoitteisiin (esim. Finnpulp-päätös ja sitä aiemmin muutamia turvetuotannon lupapäätöksiä) pelkästään yhden tilaa luokittelevan laatutekijän heikkenemisen takia.

Vesistöihin johdettavien päästöjen osalta on helpointa puuttua luvanvaraiseen toimintaan, sillä vain sinne voidaan antaa päästöihin liittyviä lupamääräyksiä. Hajakuormituksen osalta tällaista ei ole voitu tehdä. Valtaosassa vesistöjä ei kuitenkaan tilatavoitteita voida saavuttaa pelkästään luvanvaraisen toiminnan päästöjä kiristämällä. Ympäristölupaa vaativien toimialojen kannalta vesienhoidossa on ajauduttu juuri siihen tilanteeseen, jota alkuvaiheessa aavisteltiin.

Huoli lupaedellytyksistä, lisävelvoitteista ja kustannuksista sekä kilpailukyvästä

Tilanne on johtanut monilla toimialoilla siihen, että uusien hankkeiden osalta ympäristöluvan ennakoitavuus on heikentynyt merkittävästi. Lupaharkinnassa hakemuksia on hylätty, ja tilatavoitteiden saavuttaminen voi vaikuttaa myös jo olemassa oleviin luvanvaraisiin toimintoihin, sillä lupien tarkistusvaiheessa voidaan vaatia merkittäviä lisätoimia päästöjen pienentämisen osalta. Tällä on vaikutusta toiminnan kustannuksiin ja pahimmissa tapauksissa myös koko hankkeen toimintaedellytyksiin. Mikäli toiminnassa olevaan hankkeeseen suunnitellaan laajennuksia, voi tilatavoitteiden saavuttaminen tulla esteeksi hankkeen toteuttamiselle. Huoli teollisten toimintojen lupaedellytyksistä, lupiin liittyvien velvoitteiden aiheuttamista lisäkustannuksista sekä koko teollisen toiminnan kilpailukyvästä verrattuna muihin maihin onkin aiheellinen.

Turvetuotannon vesiensuojeluohje käsittelee hyvin laajasti jo tiukkojen lupamääräysten alaista toimialaa. Verrattaessa turvetuotannon ohjetta vastaavaan metsätalouden vesiensuojeluohjeeseen on selvää, että luvanvaraisuudesta huolimatta turvetuotannolle on säilytetty huomattavasti laajempia ja kustannuksiltaan merkittävämpiä toimia kuin muille toimijoille turvemaidilla. Vesienhoitosuunnitelmat ovat vaikeuttaneet turvetuotannon ympäristöluvitusta merkittävästi. Turvetuotannon lupaprosesseissa vesien tavoitetila ja sen saavuttaminen tai tilatavoitteen uhkaaminen ovat jo pidempään vaikuttaneet lupapäätöksiin.

Turvetuotannon nopea vähentyminen on otettava huomioon vesiensuojelun tehostamisvaatimuksissa

Energiaturpeen käyttö on pienentynyt viime aikoina voimakkaasti, eikä uusia tuotantoaloja juuri oteta enää energiaturvetuotantoon. Samanaikaisesti poistuu sekä tuotannon elinkaaren loppupäässä olevia alueita että myös yhä enenevässä määrin vielä tuotantokelpoisia kenttiä energiaturpeen kysynnän laskun vuoksi. Turvetuotannon aiheuttamat vesistöpäästöt pienenevät turpeen noston lopettamisen myötä. Kustannus-hyöty –tarkastelussa ei turvetuotannon toimenpiteiden toteuttamisella saada näkyvää muutosta vesien yleiseen tilaan johtuen jo lähtökohtaisesti pienestä kuormitusosuudesta. Vesienhoitotoimenpiteet ja ohjaustoimenpiteet tuleekin suunnata kuormittavimpiin toimialoihin, jotta vesistöissä saataisiin näkyviä parannuksia.

Vesien suojeleminen merkittävää tehostamista turvetuotannossa ei ole enää perusteita vaatia, sillä turpeen noston vaikutukset vesistöissä ovat selvästi pienenevässä

Kun uutta vesienhoitokautta 2021 – 2027 suunniteltiin, niin toimiala otti kantaa turvetuotannon vesien suojelemaan koskeviin tehostamistoimiin, esimerkiksi kesäaikaisen pintavalutuksen muuttamiseen ympärivuotiseksi tai kemikaloinnin puhdistusprosessiin ja sen rakenteisiin liittyviä tehostamistoimiin. Kirjauksen seurauksena ympäristölupaprosessissa voidaan vaatia kaikkien kenttien muuttamista ympärivuotiseksi, mikä ei turvetuotannon tulevaisuuden näkymiä ajatellen ole enää tarkoituksenmukaista. Myös toimenpiteet, jotka liittyvät sektorirajat ylittäviin toimintoihin (esim. turvetuotanto/maatalous/metsätalous) tulee toteuttaa yhteistyössä eikä pelkästään vaatimuksina turvetoimialaa kohtaan. Tämä tulee myös kirjata ohjelmaan.

Happamilla ja potentiaalisesti happamilla suonpohjilla turvetuotannon aiheuttama riski alueilta lähtevän veden happamoitumiseen on jo pienentynyt ja vähenee edelleen merkittävästi. Happamuusongelma ilmenee tyypillisesti tuotannon loppuvaiheessa, jolloin alueella on enää ohut turvekerros. Asiaa on tutkittu ja turvetuotannon ympäristölupavaltuutuksille on kertynyt tietotaitoa asian ennakoimiseen. Energiaturpeen kysynnän hiipuesssa ollaan tuotantoalueita lopettamassa aikaisemmin niin, että suonpohjien jäännösturpeen paksuus kasvaa aiemmasta. Tästä johtuen riski happamille päästöille on vähentynyt ja vähentyy edelleen merkittävästi.

Koska turpeen noston toimiala pienenee, vähenevät myös päästöt ja muutkin vaikutukset. Nykyiset ja toimivat tarkkailumenetelmät riittävät ja on perusteltua säilyttää jo siksi, että tarkkailusarjat pysyvät vertailukelpoisina.

Paineet kohdalleen – vesienhoitosuunnitelmissa päivitystarvetta monilla vesistöalueilla

Turvetuotantopinta-alat ovat pienentyneet merkittävästi aivan viime vuosien aikana. Monilla vesistöalueilla vesienhoitosuunnitelma ei enää ole turvetuotantoalueiden osalta ajan tasalla. Turvetuotannon aiheuttamat paineet eivät ole kaikilta osin enää relevantteja, joten nämä tiedot

tulee tarkistaa ohjelmaa toteutettaessa. Uusia turpeen nostoalueita ei juuri ole avattu enää viime vuosina, eikä uusien energiaturvealueiden avaaminen ole todennäköistä.

Turvetuotannon jälkeisen maankäytön vesistövaikutukset tulee käsitellä ao. maankäyttömuodon osioissa eivätkä ne kuulu enää turvetuotannon alle.

Lisätiedot: toimialapäällikkö Hannu Salo, 040-5022542, etunimi.sukunimi@bioenergia.fi

Laurikka Harri
Bioenergia ry

Salo Hannu
Bioenergia ry